

De Klinge

In het betoverde bos

3 januari 2010

Voor de tweede keer in goed een week tijd heerst Koning Winter weer! Met lage temperaturen en een laagje sneeuw dat, alleszins vandaag, van geen wijken wilde weten. Toen ik vanmorgen uit het venster keek was alles getooid met witte kragen en lag de straat maagdelijk blank te wachten op de eerste onverlaat die deze serene rust zou gaan verstoren. Ik dus. Voor een trip naar de landsgrens, naar De Klinge, voor de Driekoningentocht van de Wandelclub de Gasthofstappers uit Sint Gillis. Gewoonlijk ligt de sneeuw in een egaal, strak kleed maar dat was nu niet het geval. Er zat duidelijk reliëf in de witte wade. Waarschijnlijk doordat de eerste sneeuw tijdens de nacht nog niet direct een willige bodem vond en gedeeltelijk weer dooide na het neerkomen. Later is het dan echt gaan vriezen en daarvoor was de bovenlaag een beetje krokant en wat ongelijk.

Voorzichtig rijden was aangewezen want de strooidiensten hadden nog niet de gelegenheid gehad om overal hun ladingen dooizout uit te zaaien. Het was echter best te doen. Evenwel, achten de lui met vierwielangedreven monsters zich echt onkwetsbaar? Te zien aan de roekeloze snelheid waarmee sommigen mij en andere weggebruikers voorbijsjeeden alleszins wel. Zonder risico's te nemen arriveerde ik al met al slechts vijf minuten later op mijn bestemming dan de GPS berekend had.

Het was nog niet druk in de zaal waar de wandeling begon en daar zal het weer wel voor iets hebben tussen gezeten.

De Klinge is een grensdorp in het noorden van de provincie Oost-Vlaanderen en een deelgemeente van Sint-Gillis-Waas. Aan de andere kant van de grens ligt Clinge in Zeeuws-Vlaanderen. Niet toevallig dat beiden bijna dezelfde naam hebben. Bij het ontstaan van de

gemeenten in 1795 hadden de Fransen de Belgische en de Nederlandse plaatsen tot één gemeente samengevoegd. Koning Willem I maakte daar in 1815 een einde aan. Op de kaart werd een streep getrokken en nu loopt de grens dus tussen de beide dorpen door.

De kerk van De Klinge

Dit keer kon ik aan de voetsporen in de sneeuw duidelijk zien dat er slechts weinigen mij waren voorgegaan zo vroeg op de morgen. Het was weliswaar koud maar niet onaangenaam. Het was namelijk vrijwel compleet windstil en dat had duidelijk een gunstige invloed op het welbevinden van wie zich buiten waagde. Niet alleen op het subjectieve koudegevoel had dat een impact maar het ontbreken van wind zorgde er ook voor dat de sneeuw bleef liggen op bomen en struiken. Hetgeen de bossen een ongewoon en feeëriek aanzien gaf en ons de gelegenheid stelde om ervan te genieten. Een betoverde wereld waarin alle geluid gedempt werd zodat alles vredig en rustig scheen. Ook toen later de zon volop begon te schijnen bleef de sneeuw intact want de temperatuur bleef

beneden nul. Die sneeuw knerpte overigens lekker onder de voet en je kon aan het geluid horen wat voor soort het was: bevroren of los. Ik herinner me ooit gelezen te hebben dat vroeger bij luisterspelen voor de radio het geluid van voetstappen in de sneeuw gemaakt werd door een paar vuisten ritmisch in een bak suiker te duwen. Vandaag leek het erop dat er de keuze was tussen poedersuiker en kristalsuiker. Zolang ik kon stappen in relatief losse sneeuw zorgden mijn schoenen voor voldoende grip. Uitkijken was het waar de sneeuw hard gereden was. Daar kon het flink glad zijn. Het was alleszins heel wat gemakkelijker en veiliger stappen dan dat vóór een week in Branst het geval was. In het begin van de wandeling stak ik een medewandelaar voorbij die om een praatje verlegen zat. Hij vertelde dat hij de week daarvoor op zijn wandeling was uitgegleden en dat hij met zijn

achterhoofd tegen de grond was gesmakt. Hetgeen hem op drie hechtingen kwam te staan. Hij had nog steeds wat last met hoesten en lachen.

De maan (het lichtende puntje) gaf niet zoveel licht

Het begin van de wandeling verliep nog bij heel weinig licht. Er stond weliswaar een driekwart maan voluit te blinken aan de hemel en die gaf een vaal licht. Dat hielp echter niet veel aan de zichtbaarheid van de wegsignalisatie. Door de sneeuw die aan de pijltjes was blijven kleven en het twijfelachtige licht was het soms moeilijk om te weten hoe het uitgezette traject precies verliep. Ik heb me dan maar voornamelijk gericht op twee andere wandelaars die een eind vóór mij liepen. In dat vlakke land met

de kaarsrechte wegen waren die van verre als kleurige schimmen tegen het wit zichtbaar. Ze beschikten, naar ik hoopte, over een beter nachtzicht dan ik. Dat bleek goed gegokt en in de Malcontentenstraat heb ik ze voorbijgestoken. Tot mijn tevredenheid. Niet veel later

Een klein stukje van het Stropersbos

was er al voldoende licht om een ruim overzicht te krijgen en om de wegaanduidingen goed te kunnen volgen.

Via Het Kalf (zo heet het daar echt) en De Gavers leidde de wandeling ons in het Stropersbos. Afhankelijk van de bron zegt men dat het Stropersbos tussen de 250 en de 480 ha groot is. Voor onze streken is dat gigantisch groot. Het is hoe dan ook een natuurgebied met zowel naald- als loofbomen, met akkers en schrale gronden. Het bos is doorweven met een netwerk van sloten. Die dienden in het verleden om de grond te draineren zodat er bomen konden op geplant worden die een economische waarde hadden. Zo zijn daar de grove den, de lork, de douglasspar en de fijnspar verschenen. Eigenlijk horen die bomen daar helemaal niet thuis want die verkiezen een veel drogere grond. Er bestaan concrete plannen om die soorten te vervangen door inheemse zoals els en vogelkers. Heel vroeger was het gebied een mozaïek van elzenbroekbos, heide en schraal grasland. Naar dergelijke biotopen moet in Europa binnenkort met een lantaarntje gezocht worden. Daarom zal het lopende project proberen om die vroegere toestand zoveel mogelijk te herstellen. Ik zag dat er delen van het gebied waren die nu al omheind zijn maar die toch publiek toegankelijk blijven langs zelfsluitende poortjes. Het ziet er dus naar uit dat men ook daar

De Linie in volle wintertooi

zijn toevlucht neemt tot zogenaamde „grote grazers“, waarschijnlijk Gallowayrunderen, om aan het ecologisch beheer mee te werken. Vroeger was het Stropersbos privébezit. Nu is het bijna geheel aangekocht en onderhouden door de overheid en mogen de paden betreden worden.

Door het gebied loopt De Linie. Tijdens de Erfenisoorlog in 1703 was dit een belangrijke verdedigingswal. Die Erfenisoorlog of de Spaanse Successieoorlog kwam er toen de Karel II van Spanje kinderloos stierf en hij in zijn testament bepaalde dat zijn bezittingen naar Filips van Anjou moesten gaan. Die Filips was de

kleinzoon van de Franse koning Lodewijk XIV. De erfenis stipuleerde echter de dwingende voorwaarde dat de Spaanse en Franse kronen nooit verenigd zouden worden. Karel II en de Spaanse elite beoogden daarmee dat de wisseling van een Habsburgse naar een Bourbonse dynastie enkel een wisseling van dynastie zou zijn waarbij de integriteit en onafhankelijkheid van het Spaanse rijk intact zou blijven. Eerst zag het er naar uit dat de Europese mogendheden deze regeling zouden accepteren. Lodewijk XIV was er echter niet tevreden mee dat Filips van Anjou als Filips V alleen maar over Spanje zou heersen. Hij zag deze opvolging eerder als een gelegenheid voor zichzelf om via zijn kleinzoon ook over het Spaanse rijk te regeren. En dus werd er maar oorlog gevoerd om het pleit te beslechten. Doorheen een deel van het bos moet er een spoorweg gelopen hebben. Nu is dat een breed wandel- en fietspad maar de oorsprong ervan is nog duidelijk merkbaar. Ten eerste ligt het pad op een berm, ten tweede is het lijnrecht en ten derde heeft men de oorspronkelijke seinpalen nog laten staan. Ik zag zelfs een gevarendriehoek met een dampend locomotiefje erin. De aanduiding voor een onbewaakte spoorwegovergang. Dit pad leidde naar het eerste rust- en controlepunt in een schooltje aan de Buitenstraat.

Na nog een stuk Stropersbos moesten we de drukke Stropersstraat over om even verder in Nederland te belanden. Ook daar ligt een uitgebreid bosgebied. Het is het waterwingebied van Sint Jansteen. Sinds vorig jaar pas heeft Het Zeeuwse Landschap het beheer

Een grenspaal

van dit waterwingebied tussen Clinge en Heikant overgenomen van Evides. Deze laatste blijven weliswaar eigenaar maar de Stichting voert het beheer wat natuur en landschap betreft. De waterwinning blijft de hoofdfunctie maar daarnaast zullen ook natuur- en recreatieve waarden ontwikkeld worden. Dit gebied is gelegen op een dekzandrug die wat hoger gelegen is en die bestaat uit kalkarm zand. Eigenlijk zijn het drie deelgebieden. Rond Clinge zijn het vooral bossen. De meeste hiervan bestaan uit uitheemse bomen die aangeplant werden voor de bosbouw. Die bossen zijn eentonig en de aanplant staat erg dicht opeen. Niettemin zijn er toch zomereiken en beuken van een zeer respectabele leeftijd te vinden. Ten zuiden van Sint Jansteen is het gebied landschappelijk bijzonder waardevol. Er zijn brede lanen met oude bomen en hier en daar zijn er nog kleine weiden te vinden die vroeger gebruikt werden als rootakkers voor de vlasbewerking. Het geogoste vlas werd daarop aan weer en wind blootgesteld om het te roten.

Daarbij verweerde de buitenste houtachtige laag van het vlas en zo liet ze zich nadien gemakkelijker verwijderen van de vezels binnenin. Die vezels waren het vlas dat verder gesponnen en geweven kon worden tot lijnwaad. Waar het uiteindelijk om te doen was. De kleinschalige akkertjes werden ingezaaid met rogge. Van beide teelten blijft nu niets meer over. Ten zuiden van Heikant liggen de Wilde Landen. Een gebied met weilanden en populieren. Hier zijn ook enkele plassen van zoet water te vinden die nooit droog komen te staan. Het geheel is een heel mooi en uitgebreid gebied dat intens gebruikt wordt voor recreatie. En wij mochten het dit keer bewonderen in een ongewone setting.

De kerk van Sint Jansteen

Het traject voerde naar Sint Jansteen waarvan de kerktoren reeds van verre zichtbaar was. Daar ter plaatse spreekt men van „'t Steen“. Het ligt dus voor de hand te denken dat hier ooit een versterkt kasteel moet gestaan hebben en dat klopt ook wel. Rond 1190 moet hier inderdaad een „steen“ geweest zijn met een kapel die gewijd was aan Sint Jan. Hieraan dankt het dorp uiteraard zijn naam. Eerst als Sint Jan ter Steene, nu dus Sint Jansteen. Van dat kasteel is niets meer over. Zelfs de plaats waar het ooit heeft gestaan is niet meer met zekerheid vast te stellen. Hoewel het dorp nu deel uitmaakt van de gemeente Hulst dacht men daar in vroeger tijden anders over. Het dorp werd namelijk in de middeleeuwen platgebrand door... precies Hulst! Daarbij werd ook het kasteel verwoest. Het dorp is weliswaar herbouwd maar er zijn nagenoeg geen sporen van het verleden meer te vinden.

Het verhaal gaat dat de Steense kasteelheer Zeger model zou gestaan hebben voor één van de personages uit het verhaal „Van den Vos Reynarde“. Welk personage precies heb

ik niet kunnen achterhalen. Wanneer er in Sint Jansteen carnaval gevierd wordt tooien de inwoners zich met de spotnaam „Steense Ratten“. In ons dialect staat „steense rat“ voor een cavia.

Via de Brouwerijstraat en Kapellebrug ging het weer de grens over. Het vroegere grenskantoor is nu een pralinewinkel. Sic transit gloria mundi. Ooit werd ik hier met mijn fietsje tegengehouden en werd mijn „bagage“ (1 boekentas) doorzocht alsof ik verdacht werd van diamantsmokkel. Iedere keer dat ik daar passeer moet ik er weer aan denken. Waarschijnlijk zat die douanier zich daar zo erg te vervelen dat hij het als een verzetje zag om mij eens te doen zweten. Wat verder wachtte het kleuterschooltje „De Paal“. Er staat ook echt een paal. Met een teddybeer er bovenop. Maar meer bepaald staat het schooltje vrijwel op de grens en moet er dus wel een (grens)paal te vinden zijn. Hier was de laatste rust- en controlepost.

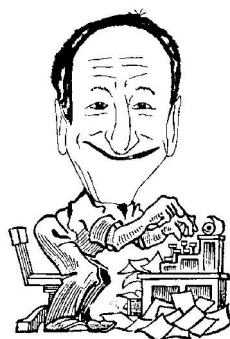
Eén van de kanalen van de waterwinning

Er was nog een stukje van het waterwin gebied te doorkruisen. Langs lijnrechte, brede waterwinkanalen. Het water dat er gewonnen wordt is bedoeld voor industrieel gebruik maar in noodgevallen kan het ook voor drinkwater in aanmerking komen. In dit stuk van de bossen was er nog wel wat meer activiteit te merken dan alleen het wandelen. Ik zag hier en daar gehaast joggende personen met een groot nummer op de borst. Die kwamen uit de meest onverwachte paadjes te voorschijn. Zo nu en dan stonden ze even stil om snel op een blad papier en naar het landschap te kijken. Een kaart, vermoed ik, want meestal veranderden ze na dat korte oponthoud op een drafje van richting. In eerste instantie dacht ik dat het om een vossenjacht ging. Nee, wees gerust, Reintje en zijn soortgenoten waren daarbij absoluut niet in gevaar. Als er al vossen te vinden zijn in deze streek. Het risico dat wij, argeloze wandelaars, op een schot hagel konden

getrakteerd worden bestond ook niet. Dat „vossenjagen“ heeft met radioamateurs te maken die op zoek zijn naar verborgen zendertjes. Ik had namelijk de melding gekregen dat er in een deel van het bos inderdaad zo'n evenement zou plaatsvinden. Het beeld van die joggende kaartenkijkers klopte echter niet met dat van vossenjagende radioamateurs. Die laatste soort is toegerust met iets wat lijkt op een geheim wapen uit een science fiction verhaal uit de jaren 50. Een meestal harkvormige antenne met daaraan een onherkenbaar radio-ontvangertje. Bovendien loopt de jager meestal met een koptelefoon op de oren. Wat bij deze lage temperatuur wel mooi meegenomen was. Het is de zaak om met een paar metingen, kruispeilingen, te bepalen waar de vos, in casu het zendertje, verborgen is. Wie het eerst de juiste plaats van alle vossen vindt in de kortst mogelijke tijd verdient eeuwige roem en een bombastische beker of iets van die strekking. Een onschuldig sportief vermaak. De lieden die ik uit het struweel zag opduiken moeten echter deelnemers geweest zijn aan een oriëntatieloop. Ook al een onschuldig vermaak. Wie dus nog onschuldig zocht in deze tijd moest in Clinge en De Klinge zijn. Wij hadden voor onze tocht geen kaart of een vossengeweer nodig. Vooraf had men pijltjes gezet. Wat eens zo makkelijk was.

Een beeldhouwwerk voor de zaal waar de wandeling begon (en eindigde).

©Michel Christiaens